ఓ నాటి వానచినుకులు

తను తీసే సినిమాల్లాగే జీవిస్తున్న మనిషి పతంజలి.

అతనో అందమైన డ్రీమర్ అని సమీక్షిస్తుంటారు కొందరు పత్రికా రచయితలు. ఈ ప్రపంచంలో మీ కిష్టమైన మనిషెవరు? అనడిగితే నేనే అంటాడు.

జవాబులో ఎంత అహంకారముందో ఎగబడి అతని సినిమాల్ని చూసే ప్రేక్షకులే గ్రహించాలి. తన ఫొటోలు ఏ పత్రికల్లోనూ రాకుండా జాగ్రత్తగా కాపాడుకుంటాడు. అతని సినిమాల్ని అంతగా ప్రేమించే ప్రేక్షకులకి పత్రికల్లో అతని ఫొటో చూసుకునే భాగ్యం కూడా కలగనియ్యకపోవడం అన్యాయం. ఇంటర్వ్యూ కావాలని ఏ జర్నలిస్టయినా అడిగితే మీరడిగే ప్రశ్నలకి ఆయన సినిమాలే జవాబులు చెబుతాయని చెప్పిస్తాడు సెక్రటరీతో.

బయటి ప్రపంచంలోకి రాకుండా నాలుగు గోడల మధ్య గడిపే ఈ పతంజలిని ఏమనాలి? అహంతో కళ్ళు నెత్తికెక్కాయి అనటంలో తప్పేం లేదేమో అని రాస్తుంటారు మరో వర్గం పత్రికలవాళ్ళు.

*

జీవితంలో పతంజలికి అత్యంత ఇష్టమైంది ఒంటరితనం.

స్నేహితులూ, సన్నిహితులూ లేరతనికి. ప్రారంభోత్సవాలకీ, ఫంక్షన్లకీ వెళ్లడు.

అత్యంత ఉన్నత సాహిత్యం తప్ప, సాదా సీదా పుస్తకాలూ, పత్రికలూ చదవడు.

అభిమానుల మంటూ వచ్చిన వాళ్ళని కలవాడు. వాళ్ళు రాసే లేఖల కేసి కన్నెత్తి చూడడు.

*

ఆఫీస్ రూమ్‌లో సీరియస్‌గా పని చేసుకుంటున్నాడు పతంజలి సెక్రెటరీ కృష్ణారావు.

అప్పుడే వచ్చిన పతంజలి "మనకి కనిపించే ప్రతిదీ పరిశుభ్రతతో ఉండాలి. అందమైన అభిరుచితో, చక్కని భావుకతతో నిండిపోవాలి. ఆరోజు వస్తుందంటావా కృష్ణారావ్?" అన్నాడు.

"వచ్చింది సార్!... నేను చూస్తూనే ఉన్నాను" పని చేసుకుంటూనే అన్నాడు కృష్ణారావు.

"నిజమా... ఎప్పుడు ఎక్కడా?" అడిగాడు పతంజలి.

"మీ సినిమాల్లో సార్?"

చిరాకుపడ్డ పతంజలి, "సినిమాలు నేనెందుకలా తీస్తున్నానో తెల్సా? అవి చూసిన జనంలో నే కోరుకునే మార్పు రావాలని" అన్నాడు.

"మీరు కోరుకున్నట్లు ఈ ప్రపంచంలో ప్రతి ఒక్కడూ భావుకుడు కాకూడదట, అదే జరిగితే అభినందించే వాళ్ళూ, విమర్శించే వాళ్ళూ ఉండరట. అప్పుడీ ప్రపంచమంతా అసహ్యంగా తయారవుతుందట" అన్నాడు కృష్ణారావ్.

"ఎవరు చెప్పారు నీకిది?" అన్నాడు.

"క్రియేటివిటీ అనే లెక్చర్‌లో భగవాన్ రజనీష్" అని కృష్ణారావు అనడంతో నవ్వేసిన పతంజలి, "చూడు కృష్ణారావ్, నువ్వు అందమైన బట్టలు కట్టుకున్నావనుకో- నీది మంచి టేస్ట్ అంటారు. నువ్వు అందమైన బట్టలు కుట్టావనుకో- నువ్వు మంచి క్రియేటర్ వంటారు. పై రెండింటికి తేడా ఉన్నట్టే క్రియేటర్‌కీ, భావుకుడికీ మధ్య కూడా చాలా తేడా ఉంది."

మాట్లాడలేదు కృష్ణారావ్.

"ఇంకో విషయం చెబుతాను విను. ఇది కూడా నా అనుభవంలోంచి పుట్టిన సత్యమే."

చెప్పమన్నాడు కృష్ణారావ్.

"ఒక ఖాళీ స్థలం ఉందనుకో. దాన్ని పరిశుభ్రంగా ఉంచటం నేర్చుకోవాలి మనిషి. అలా ఉంచడం అలవాటైతే తోట ఒకటి వేద్దామని ఆలోచన కలుగుతుంది. అభిరుచిలోంచి భావుకత జనిస్తుంది."

"ఆ భావుకత అన్నది మనిషిలో దానికిగా అది పుట్టాలిగాని, నేర్చుకోవడం వల్ల రాదు, అంటుంటారు మీరు. ఈ నేర్చుకోవడమెలాగ సార్?" అడిగాడు కృష్ణారావ్.

చెప్పడం మొదలుపెట్టాడు పతంజలి.

"విన్సెంట్ వేంగో, పికాసో, ఎడ్మండ్ డ్యులాక్, బోరిస్ వేలిజోల లాంటి పాశ్చాత్య కళాకారుల వర్క్సని స్టడీ చెయ్యాలి.

"ఉమర్ ఖయ్యాం, పిల్లలమర్రి చినవీరభద్రుడు, ఖలీల్ జిబ్రాన్ లాంటి కవుల్నీ, 'శిలాలోలిత' అనే కావ్యం రాసి ఆత్మహత్య చేసుకున్న రేవతిదేవి లాంటి కవయిత్రులు అందించిన ఆహ్లాదాన్నీ జీర్ణం చేసుకోవాలి.

"పాల్ మారియట్ 'ఇన్నియో మొర్రికాన్ని', హ్యూగో మాంటిగ్రో లాంటి వెస్ట్రన్ మ్యూజిక్ కంపోజర్స్ కంపోజిషన్స్‌ని ఔపోసన పట్టాలి.

"నేర్చుకోవడం అంటే అదే. అప్పుడే... అప్పుడే... ఈ జనానికి పరిశుభ్రత, సంస్కారం, అభిరుచి, భావుకత ఏర్పడతాయి. మామూలు మనిషి కూడా మహానుభావుడిగా రూపాంతరం చెంది తీరుతాడు. అందుకు ఉదాహరణ ఎవరంటే-నేనే" అని ముగించాడు పతంజలి.

విన్న కృష్ణారావు "మనిషి భావుకుడుగా మారాలంటే మీరు చెప్పినట్టు స్టడీ చేసి తీరాలంటారా సార్!" అన్నాడు.

"ఔను" ఆల్మోస్ట్ అరిచినట్టు సమాధానం చెప్పాడు పతంజలి.

ఆలోచనలో పడ్డ కృష్ణారావ్ నిశ్శబ్దంగా నిష్క్రమించాడక్కడ్నుంచి.

*

ఎన్.ఎస్. నారాయణరావు
(స్కూల్ టీచర్)
గంధంవారి పాలెం,
జగ్గంపేట మండలం,
తూర్పుగోదావరి జిల్లా,
ఆంధ్ర ప్రదేశ్.

ఆ రోజు వచ్చిన అభిమానుల ఉత్తరాలన్నీ చదివి, పతంజలి తరపున ఓపిగ్గా జవాబులు రాసిన కృష్ణారావు ఆఖర్న విప్పాడు రిప్లై కవరు పెట్టి మరీ రాసిన ఆ నారాయణరావు లేఖని.

ఎలిమెంటరీ స్కూల్ టీచరైన నారాయణరావు రాసిన నూటనాలుగో ఉత్తరం అది. అతని ఇంటి గోడకి చనిపోయిన తన తల్లిదండ్రుల ఫొటోల్లేవట. తనూ, భార్యా పెళ్ళయ్యాక తీయించుకున్న ఫొటో పెట్టలేదట. ఏ దేవుళ్ళూ, దేవతల ఫొటోలు కూడా లేవట. ఉన్నదల్లా చాలా కష్టపడి సంపాదించుకున్న పతంజలి ఫొటో మాత్రమేనట. ప్రతిరోజూ అతను పూజించేది ఆ పటానికేనట. నారాయణరావు కోరిక ఒకటే, సెక్రటరీతో కాకుండా పతంజలి స్వదస్తూరితో నాలుగే నాలుగు వాక్యాలు రాసి సంతకం చేసి పోస్ట్ చేస్తే తనకి కోట్లు సంపాదించినంత సంతృప్తట. దేవుడు తనకిచ్చిన ఈ జన్మ ధన్యమైనట్టేనట. సొంతం చదివిన కృష్ణారావు కణతల మీద వేళ్ళతో రుద్దుకుంటూ నిట్టూర్చాడు. ఆంధ్రదేశంలో ఎక్కడో మారుమూల గ్రామం నుంచి రాస్తున్న ఆ అభిమాని ప్రతి లేఖలోనూ నిజాయితీ స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

ఇంతటి అభిమానంతో రాస్తున్న ఉత్తరాలకు పతంజలి సమాధానం ఇవ్వకపోవడం అన్యాయం అనిపించింది కృష్ణారావుకి.

*

కార్తీక పౌర్ణమి ఆరోజు.

సంపూర్ణ చంద్ర దర్శనం.

పతంజలి భవనంలోకి శబ్దాలు చేయకుండా ప్రవేశిస్తున్నాయి చల్లగాలులు.

బాల్కనీలో పరచిన బూరుగు దూది పరుపు మీద కూర్చున్న పతంజలి సన్నగా పొడుగ్గా ఉన్న వైట్ రమ్‌ని చాలా నెమ్మదిగా చప్పరిస్తూ చేత్తో పక్కనే ఉన్న టేప్ రికార్డర్‌లో ప్లే బటన్ నొక్కాడు.

పింక్ ఫ్లాయిడ్ ట్రాక్ ఆరంభమైంది.

సంగీతాన్ని వింటూ చందమామని చూస్తూ, వైన్ చప్పరిస్తూ త్వరలో తియ్యబోయే సినిమా కథ గురించి ఆలోచిస్తుండగా అప్పుడే వచ్చిన కృష్ణారావు చేతిలో లెటర్ హెడ్ ఒకటుంది.

"క్షమించండి సార్, మీతో కొంచెం పనుంది."

విషయాన్ని వేమన పద్యమంత క్లుప్తంగా చెప్పాడు కృష్ణారావ్.

ఎలాంటి జవాబివ్వకుండా నిశ్శబ్దంగా ఉండిపోయిన పతంజలి కాసేపయ్యాకా అన్నాడు.

"నేనో తప్పు చేస్తున్నాననిపిస్తోంది కృష్ణారావుగారు!" అని.

సంభోదనలో మార్పుని గమనించిన కృష్ణారావు, "ఏంటి సార్?" అన్నాడు.

"మీతో కాస్త చనువుగా మాట్లాడటం."

"అలా మాట్లాడడం వల్ల నేనెలాంటి ఎడ్వాంటేజ్ తీసుకోలేదు సార్!"

"ఇప్పుడు నన్నీ పని చెయ్యమనడం ఎడ్వాంటేజ్ తీసుకోవడం కాదూ? అభిమాని నంటూ ఎవరో రాసిన ఉత్తరానికి నన్ను జవాబు రాయమనడాన్ని ఏమనాలి, కృష్ణారావుగారూ? పైగా ఈ టైమ్‌లో."

"చూడండి సార్! వంద ఉత్తరాలకి పైన రాసిన అతనికి మీరీ జవాబు రాయడం వల్ల అర్ధణా లాభం ఉందా ఆ మనిషికి? మీరు ఆశించినట్టు ప్రతి మనిషీ భావుకుడు కావాలంటే లక్షల సంఖ్యలో మనుషులు మీ సినిమాలు చూడాలి. స్పందించాలి. మీరు కోరుకుంటున్న కోవకి చెందిన ఈ భక్తుడికి మీరు జవాబు రాయడం న్యాయం. మీ ఉత్తరం అందుకున్న ఆ అభిమాని ద్వారా మరో పదిమంది అభిమాన్లు పుడతారు. వాళ్ళని కూడా మనం గౌరవిస్తే ఆ పదిమంది లోంచి వందమంది, వాళ్ళలోంచి వేలమంది, లక్షలమంది, కోట్లమంది... అప్పుడే మీ కల నిజమౌతుంది. మీరే చెప్పారొకసారి- అభిమానిస్తూ ఉత్తరాలు రాస్తే తన ఆఖరి క్షణం వరకూ జవాబు లిస్తూనే వచ్చారు చలం అని... సత్యం మాటాడుతున్నాను. అర్ధం చేసుకుంటే చాలా సంతోషిస్తాను. అవమానిస్తున్నానని అపార్థం చేసకున్నా కూడా సంతోషిస్తాను. మరి వస్తాను" వెళ్ళిపోయాడు కృష్ణారావ్.

*

ప్రతిరోజూ ఉదయం తొమ్మిది కాగానే ఆఫీస్ రూంలో కూర్చుని పని చేసుకునే కృష్ణారావు మర్నాడు రాలేదు.

మధ్యాహ్నం, సాయంత్రం దాటినా రాలేదు.

రాత్రి ఎనిమిదింటికి పతంజలే కృష్ణారావు ఇంటికి కారేసుకొచ్చి తన ఇంటికి తీసుకెళ్తూ దార్లో చెప్పాడు. "నువ్వే నెగ్గావ్ కృష్ణారావ్! ఇవాళ పొద్దుటే నారాయణరావుకి రిప్లై రాసి నా ఫొటో మీద సంతకం చేసి పోస్ట్ చేశాను."

"జవాబు రాయమన్నది నా పంతం నెగ్గించుకోవడానికి కాదు, ఒక అభిమానిని తృప్తి పరచడానికి సార్."

"సరే ఒప్పుకుంటున్నాను, కృష్ణారావ్. కానీ, రాత్రి నువ్వు అర్గ్యూ చేసిన పాయింట్‌కి మట్టుకి ఏ మాత్రం కన్విన్స్ కాను."

"ఏంటి సార్!"

ఒక అభిమాని ఆనందం ద్వారా పదులు, వందల్లోంచి లక్షల సంఖ్యలో అభిమానులు పుడతారన్నావ్. వాళ్ళంతా భావుకులుగా రూపాంతరం చెందుతారన్నావ్. నే నొప్పుకోను... ఒక మనిషి భావుకుడిగా మారాలంటే ఆమధ్య చెప్పినట్టు నాలా ఎంతో చదవాలి. ఎన్నో వినాలి. చూడాలి. ఏమంటావ్?"

సమాధానం చెప్పాలనిపించినా ఆ సమయంలో చెప్పటం అనవసరం అనిపించి మౌనంగా ఉండిపోయాడు కృష్ణారావ్.

వాచ్‌మేన్ గేటు తెరిచాడు. కారు లోపల పార్క్ చేసిన పతంజలి, 'బాల్కనీలో కెళదాం ర'మ్మని ఆహ్వానిస్తే వెనకే వెళ్ళాడు కృష్ణారావ్.

పరుపు మీద కూర్చున్నారిద్దరు. రమ్ ఆఫర్ చేస్తే తన కలవాట్లేదన్నాడు కృష్ణారావ్.

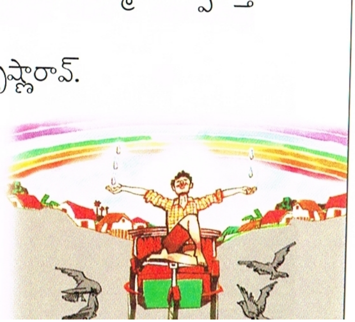

సరే అని గ్లాసందుకుని చంద్రుడ్ని చూడ్డంలో లీనం అయిన పతంజలి కాసేపయ్యాకా అన్నాడు.

"ఈ సారి సినిమా విలేజ్ బ్యాగ్రౌండ్లో తీద్దామని ఒక పాయింట్ అనుకున్నాను."

"అలాగే సార్!" అన్న కృష్ణారావ్ "చెప్పడం మర్చిపోయాను. రేపు నాకు లీవ్ కావాలి సార్!" అన్నాడు.

"ఎందుకు?" అడిగాడు పతంజలి.

"ఎన్నాళ్ళనించో కంచి పీఠాధిపతుల్ని చూడాలంటుంది మా ఆవిడ. మిమ్మల్నడిగి రేపు తీస్కెళ్తానన్నాను. మీరు సరే అంటే ఉదయాన్నే బయలుదేరతాం."

"అలాగే.. వచ్చేప్పుడు ఒక మంచి కథ తీసుకురా కృష్ణారావ్!..."

"కంచిలో పట్టుచీరలు దొరుకుతాయి గానీ... కథలెక్కడ దొరుకుతాయి సార్!"

"ఎందుకు దొరుకవు? కథలన్నీ చివరికి చేరేది కంచికే అంటారు కదా!" పతంజలి జోక్‌కి నవ్వేసిన కృష్ణారావ్ కాస్సేపయ్యాకా బయలుదేరాడు ఇంటికి.

*

ఆ రోజు పోస్ట్ చూసిన కృష్ణారావ్ మతి చలించినట్టయింది. అన్నీ గంధంవారిపాలెం నుంచి వచ్చిన ఉత్తరాలే. వందకి పైన ఉంటాయి.

స్కూల్ టీచర్ నారాయణరావు సుదీర్ఘ లేఖ సరే.

గంధంవారిపాలెం సర్పంచి,

గంధంవారిపాలెం పంచాయితీ బోర్డు ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్,

గంధంవారిపాలెం ఆర్.ఎం.పి. డాక్టర్,

గంధంవారిపాలెం టెంపుల్ ఈ.ఓ,

అలా ఆ ఊరి వాళ్ళంతా రాసేశారు.

నారాయణరావు చెప్తుంటే సొల్లు కబుర్లని కొట్టి పారేసిన వాళ్లు పతంజలి స్వహస్తాలతో రాసిన ఉత్తరం చూసి ఆశ్చర్యపోయారట. అతని సినిమాల్లో గొప్పదనం గురించి విపులంగా చెప్పేసరికి విని మంత్రముగ్ధులయిపోయేరట. వాళ్ళ ఊళ్ళో సినిమా హాలు లేదట, ఊరు ఊరంతా రాజమండ్రి వెళ్ళి ఈ మధ్యే విడుదలయిన 'సమాధి నెం. 7' సినిమా చూసేరట.

అది సినిమా కాదట- జీవితమట. అందులో పాత్రలు... పాత్రలు కాదట... నిత్య జీవితంలో వాళ్ళకి ఎదురవుతున్న మనుషులట.

ఆ ఊరి జనం ప్రార్థించేదేమిటంటే పతంజలికి గంధంవారిపాలెంలో ఘనమైన సన్మానం చేయాలని, ప్రయాణం కొంచెం కష్టమైనా వచ్చి తీరాలని మనసారా కోరుకుంటున్నారు.

*

ఆ(ఫ్టాల్ అభిమానికి ఉత్తరం రాయడానికే అంత రాద్ధాంతం చేసిన పతంజలి సన్మానం అంటే వస్తాడా? ఆలోచనలో పడ్డ కృష్ణారావ్ అతన్నెలా ఒప్పించాలా అని తెగ సతమతమవుతూ సాయంత్రం వరకూ గడిపాడు.

ఎంత ఆలోచించినా ఎలాంటి చిట్కా దొరకలేదు. ప్రయత్నించి చూద్దాం- అని బయలుదేరాడు లోపలికి.

డ్రాయింగ్‌రూమ్‌లో టీవీ చూస్తున్నాడు పతంజలి. వార్తలొస్తున్నాయి. చదువుతున్న అమ్మాయి చంద్ర కాంత అంత అందంగా ఉందిగానీ ఒకటే లోపం. ముఖానికి బొట్టు లేదు. క్రిష్టియన్ అనుకుంటాను. అని పెద్ద బొట్టు(స్టిక్కర్) ఒకటి తెచ్చి టీవీ స్క్రీన్ మీద ఆమె నుదుట భాగాన అంటించి అప్పుడు సంతృప్తిపడి మరీ వార్తలు చూడ్డంలో లీనమవుతున్నాడు పతంజలి.

ఇంతలో ఉత్తరాల కట్టతో ప్రత్యక్షమయ్యాడు కృష్ణారావ్.

అయిష్టంగా వాటిని చూసిన పతంజలిని పట్టించుకోకుండా సర్వం చదివి వినిపించాడు కృష్ణారావు.

విన్న పతంజలి ముఖంలో తమాషా అయిన కాంతిరేఖ ఒకటి మెరిసింది.

"ఇవన్నీ నాకెందుకు వినిపించినట్టు?"

"మీ కొచ్చిన ఉత్తరాలు."

"ఎప్పుడూ వస్తుంటాయి గదా. ఏనాడూ లేనిది ఈనాడు నా దగ్గరికి పట్టుకొచ్చి ఎందుకు వినిపించినట్టు?"

"ఎవరైనా ఒక పాపులర్ స్టార్ మార్కెట్లో ఉంటే ప్రతి ఊళ్ళోనూ, కిళ్ళీకొట్టు వాడూ, చిన్న ఫ్యాన్సీ షాపువాడు ఫాన్స్ అసోసియేషన్ అని లెటర్ పేడ్ వేయించి ఉత్తరాలు రాసేస్తుంటారు. ఫొటోలు పంపించమని కోరుతుంటారు. ఇవి అలాంటి వాళ్ళు రాసిన ఉత్తరాలు కాదు. ఒక దర్శకుడి సినిమాని మూకుమ్మడిగా చూసి స్పందించి రాసినవి. వీటిలో భాషాదోషాలుండొచ్చు. భావాలు మాత్రం స్పష్టంగా ఉన్నాయి."

"ఇంతకీ ఏమంటావ్? వీళ్ళందరికీ నేనే స్వయంగా జవాబులు రాయాలంటావా?"

"వాళ్ళు చెయ్యబోయే సన్మానానికి మీరు అటెండ్ కావాలంటాను."

"అవును సార్! ఎక్కడో కుగ్రామంలో ఉన్న జనం మనసుల్ని ఒక్క సినిమాతో మీరు దోచేసుకోవటమన్నది సామాన్యమైన విషయం కాదు. ఎవరికైనా చెప్పినా నమ్మదగని విషయం. సార్ ఇది ఆస్కార్ రావటం కంటే గొప్ప విషయం ,కేన్స్ ఫిలిం ఫెస్టివల్‌లో మీ ఫిల్మ్ సెలక్టవడం, అవార్డ్ రావటం కంటే గొప్ప విషయం. ఈ విషయం పక్కన పెడితే, గ్రామీణ వాతావరణంలో మీరు తియ్యబోయే సినిమా కథకి సంబంధించి ఈ ట్రిప్ మీకు బాగా ఉపయోగపడ్తుంది."

సెక్రటరీ కృష్ణారావు చెప్పే ప్రతి మాటా సబబుగా వుండటమే కాకుండా సత్యంలా, అన్పించడంతో మరేం ఆలోచించకుండా సరే అనేశాడు పతంజలి.

*

సెంట్రల్ స్టేషన్లో రాత్రి పదిన్నరకి బయల్దేరాల్సిన హౌరా మెయిలు గంట లేటుగా బయల్దేరింది. ఏ.సీ. ఫస్ట్‌క్లాస్‌లో కూర్చున్న పతంజలి హమ్మయ్య అనుకున్నాడు. అంతసేపూ డిమ్‌గా వెలిగిన బల్బుల్లో కాంతి రెండు రెట్లు పెరిగింది. అప్పుడు చూశాడు తను కూర్చున్న సీట్‌కేసి- గ్రే కలర్ రెగ్జిన్ క్లాత్‌తో కుట్టిన ఆ సీట్లు వెడల్పయిన టేకు చెక్కలంత గట్టిగా వున్నాయి. వాటి మూలలూ, అంచులూ దుమ్ముతో నిండి అట్టగట్టుకుపోయున్నాయి. స్విచ్‌బోర్డ్ కింద ఫిక్స్ చేస్తున్న యాష్ ట్రే సిగరెట్ పీకల్తో నిండిపోయి ఉంది. వాటికేసి అసహ్యంగా చూసిన పతంజలి లేచి బాత్‌రూమ్ వేపెళ్ళాడు.

తలుపు తెరవగానే వాసన- గిజాటుగా ఉంది. మకిలి పట్టేసి ఉన్న స్టీల్ వాష్‌బేసిన్ పైనున్న టాప్ బలంగా ప్రెస్ చేసేసరికి ఎర్రటి నీళ్ళు ఫోర్స్‌డ్‌గా బయటికొచ్చాయి. ముఖం చేతులూ కడుక్కుందామనుకున్నవాడల్లా ముక్కు మూసుకు మరీ కూపేలో కొచ్చేశాడు.

ముఖం ఇబ్బందిగా పెడ్తూ సీట్లో కూర్చుని "నీళ్ళున్నాయా?" అన్నాడు.

స్టేషన్లో కొన్న పాండిచ్చేరి మినరల్ వాటర్ బాటిల్‌ని అందించాడు కృష్ణారావ్.

"యూరప్‌లో ఇలాంటి ట్రైన్స్ ఎంత శుభ్రంగా ఉంటాయో తెల్సా?" తాగిన నీళ్ళ సీసాని తిరిగి అందిస్తూ అన్నాడు పతంజలి.

తెలియదన్నట్టు చూశాడు కృష్ణారావ్.

"అక్కడే హాయిగా కాపురం చెయ్యొచ్చన్నంత పరిశుభ్రంగా ఉంటాయి ప్లాట్‌ఫారాలు. ఆగి వున్న ట్రైన్ కంపార్ట్‌మెంట్‌లోకి ఎక్కామో లేదో చాలా కాస్ట్‌లీ పెర్‌ఫ్యూమ్ వాసన ఆహ్లాదపరుస్తుంది. దివాన్ కాట్స్‌లా వున్న సీట్ల మీద గ్రే కలర్ వేసున్న రైలు పెట్టి గోడలు చేయబడి వున్నాయి.

"కూర్చున్న వాళ్ళకి ఏ నొప్పి తగలకుండా స్మూత్ జర్క్‌తో కదిలే ట్రైన్ కొన్ని క్షణాల్లోనే మన విమానాల స్పీడు అందుకుంటుంది. గులాబీరంగు డ్రెస్ వేసుకొచ్చే హోస్టెస్‌లు ఆరెంజ్ జ్యూసు అందించి ఏ రకంగా బ్రేక్‌ఫాస్ట్ కావాలో తెలుసుకుని నమ్రతగా నిష్క్రమిస్తారు."

తలొంచుకున్న కృష్ణారావ్ "సారీ, సర్! మనం వెళ్ళే ప్రాంతానికి ఫ్లైట్ సర్వీస్ లేదు" అన్నాడు.

"ఫ్లైట్ గురించి కాదు. మనుషులు శుభ్రంగా వుంటే పరిసరాలు కూడా పరిశుభ్రంగా ఉంటాయి. ఆ మనిషే శుభ్రంగా వుండాలంటే వాడికి కొంత జ్ఞానం కావాలి. అదే ఉంటే కళాత్మకమైన జ్ఞానం పుడుతుంది. ఇవన్నీ మనిషిలో మూర్తీభవించాలంటే వెనకటికి నేను చెప్పానే ఆ స్టడీ కావాలి అని చెప్పిందే ఎన్నిసార్లు చెప్పించుకుంటావ్ నా చేత" అంటూ ఆర్టిస్టిక్ లైఫ్ గురించి, భావుకత గురించి చాలాసేపు మాట్లాడిన పతంజలి చాలా ఆలస్యంగా నిద్రపోయాడా రాత్రి.

*

ఉదయం పదిన్నరకి రాజమండ్రిలో ఆగింది మెయిల్.

పరికిస్తూ వికారంగా ముఖం పెట్టి చూస్తుండగా దిగిపోయారు పదిహేనుమంది జనం... అందరి చేతుల్లోనూ పూలదండలున్నాయి.

లాల్చీ పైజామా వేసుకుని నల్లగా, పొడుగ్గా వున్న బక్క పల్చని యువకుడు పతంజలినే రెప్పార్పకుండా చూస్తూ పెద్ద దండని పతంజలి మెళ్ళో వేసేసి సాష్టాంగపడిపోయాడు. "మనం బయల్దేరదామా! మనం మారాల్సిన ఆ పాసింజరు ఏ ఫ్లాట్‌ఫారంలో ఆగుతుంది" అన్నాడు ఇంకో మనిషి.

అసలే అంతులేని విసుగూ, వికారాల్తో వున్న పతంజలి మళ్ళీ పాసింజరేంటని అడుగుతుంటే మధ్యలో కొచ్చిన నారాయణరావు "మన్నించండి ఈ మెయిలు మా బలభద్రపురం స్టేషన్లో ఆగదండి" అంటుండగా ఆ జనం మధ్యలో ఉన్న ఒక మనిషి "మనం ఎక్కాల్సిన పాసింజరు బండి పక్క ఫ్లాట్‌ఫారం మీదుంది. సిగ్నలిచ్చేశారు..." రామభక్తుడైన ఆంజనేయస్వామిలా పతంజలి కాళ్ళ దగ్గరే కూర్చున్న నారాయణరావు తన ఆరాధ్యదైవమైన ఆ సినిమా దర్శకుడి నోట్లోంచి ఏ పలుకైనా బయటపడ్తుందేమోనని అల్లనేరేడు కాయల్లాంటి తన కళ్ళతో ఆత్రంగా చూస్తున్నాడు.

పతంజలి ఎవరికేసి మాత్రం చూడ్డం లేదు. శారీరకంగానూ, మానసికంగానూ, ఎంతో అందమైన యువకుడూ, భావుకుడు అయిన ఆ చలనచిత్ర దర్శకుడు ఈ లోకంలో లేడు. శీతవేళలో చందన పరిమళాల్ని ప్రసరించే ఒక సుమధురమూ, సుందరమూ అయిన లోకంలో ప్రయాణం చేస్తున్నాడు.

ఎటు చూసినా పచ్చని పైరులతో నిండిన వేలాది ఎకరాల పంట పొలాలు వాటి అంతమెక్కడో చూద్దామన్నా కంటి కందనంత విస్తీర్ణంగా పరుచుకుపోయి ఉన్నాయి. వాటి మధ్యలో పచ్చని ఆ భూదేవి తీసుకున్న పాపిట రైలు పట్టాలు. నలుపూ, మధ్యమధ్యలో నీలం పొగల్ని వదిలే రైలింజను తెల్లటి పాలరంగు వేసిన భోగీల్ని లాక్కుని వెళ్తోంది. లోపలి గోడలకి, మొట్టమొదటిసారిగా స్త్రీకి చారెడు కళ్ళని చిత్రించిన బెంగాలీ చిత్రకారుడు జెమినీరాయ్ చిత్రాలూ, రాజా రవివర్మ పెయింటింగులూ, బాపూ వర్ణచిత్రాలు వేలాడుతున్నాయి. ఎలాంటి మరకలూ లేని బూరుగుదూది పరుపులతో కుట్టి వున్న సీట్లు కునేగా మరికుళందు పరిమళాల్ని వెదజల్లుతున్నాయి. ఒక పరుపు మీద కూర్చున్న మహా గాయకుడైన గులామ్ అలీ పరుగెట్టే బండిలోంచి పుడ్తున్న తాలంలో ఊచల కిటికీలోంచి చూస్తున్న గాలి కెరటాలు చూపించే శృతి సాయంతో మేఘమల్హార్ రాగంలో ముషాయిరాల్ని గానం చేస్తున్నాడు.

ఆ గాయకుడికి ఎదురు పరుపు మీద కూర్చున్న పతంజలి అంజలి ఘటిస్తూ ఆస్వాదిస్తున్నాడు. వేగం తగ్గిన పొగబండి ఒక స్టేషన్లో ఆగేసరికి కిటికిలోంచి తిరిగి చూశాడు. ముదురు పచ్చని మామిడితోటల మధ్య బొమ్మరిల్లులా ఉందా స్టేషన్. పరిశుభ్రానికి నిర్వచనంలా ఉన్న ఫ్లాట్‌ఫారం మీద తెల్లటి యూనిఫాం వేసుకున్న నల్లటి స్టేషన్ మాస్టర్ శుక్లపక్ష చంద్రుళ్ళా నవ్వుతూ చేతిలో పచ్చజెండా ఊపేలోపు ఆమ్రపాలి లాంటి అందమైన వస్త్రాలు రకరకాల రంగుల్లో మెరిసిపోతున్నాయి.

ఆ జవ్వనులు అల్లుకున్న పొడుగాటి జడల చివర జల జలా మోగుతున్నాయి. గంటలు, వాళ్ళ జడపాయల మధ్యన ఇమిడిన బంతిపూలు సూర్యుడ్నించి తెంచుకొచ్చి తగిలించు కున్నట్టున్నాయ్. కాళ్ళకున్న వెండిమువ్వలు శృతిబద్ధంగా నిర్మించినట్టున్నాయ్. మొత్తంగా చూస్తే దేవకన్యలు మానవ రూపాలు ధరించి దర్శన మిస్తున్నట్టున్నారు.

వాళ్ళు లోపలికొచ్చారో, లేదో స్టేషన్ని మూసేసి ఉన్న మామిడితోటలో చిలకలూ, కోకిలలూ వేలాది సంఖ్యలో వచ్చి మూగాయా బోగీలో.

బలభద్రపురంలో బండి ఆగింది.

అందరితో పాటు రైలు దిగిన పతంజలి ప్లాట్‌ఫారం కూడా లేని ఆ చిన్న స్టేషన్ని చూస్తున్నాడు.

"ఇక్కడ్నుంచి మీ ఊరెళ్ళడానికి టేక్సీ ఏమన్నా ఏరేంజ్ చేశారా?" అడుగుతున్నాడు కృష్ణారావ్.

"క్షమించండి సార్! ఈ మారుమూల అలాంటివేం దొరకవండి" దాదాపు పతంజలిని అంటుకుపోయి నిలబడ్డ నారాయణరావు నమ్రతగా అన్నాడు.

"మరెలాగా వెళ్ళడం?"

"కాస్సేపట్లో రాజానగరం బస్సు వచ్చేస్తదండి. అందాకా గురువుగారు స్టేషన్ మాస్టరుగారి క్వార్టర్స్‌లో విశ్రాంతి తీసుకోవడానికి పర్మిషన్ తీసుకున్నానండి."

పతంజలి కేసి చూడ్డానికే భయపడ్తున్న కృష్ణారావు అతని ముందుకొచ్చి తలొంచుకుని నిలబడి "అక్కడ కట వెళ్దామా సార్!" అన్నాడు.

ఏ జవాబు ఇవ్వక పతంజలి నిలబడి వున్నాడు.

ఓ అరగంట కాలం గడిచాక హారన్ మోగించుకుంటూ రైలు పట్టాల్ని క్రాస్ చేసుకుంటూ వచ్చాగింది బస్సు.

బాగా దుమ్ము పట్టేసి ఉన్న ఆ ఎర్రరంగు డొక్కు బస్సు కాస్త ఖాళీగానే ఉండటంతో కండక్టర్ని బతిమలాడి

మధ్యలో ఉన్న సీటు మొత్తం పతంజలి, కృష్ణారావు తప్ప ఇంకో ప్రయాణీకుడెవ్వడూ కూర్చోకుండా ఏర్పాటు చేశారు నారాయణరావు సహచరులు.

లోపలికెక్కి కూర్చున్న పతంజలి ఆ బస్సు లోపలంతా పరిశీలించడం మొదలెట్టాడు మళ్ళీ. ముదురు నీలం రంగు రెగ్జిన్ సీట్లన్నీ చిరిగిపోయి కొబ్బరిపీచు బయటికొచ్చేస్తూ కన్పించాయి. బస్సు బాడీ కట్టిన కొత్తలో వేసుంటారు ఆలీవ్‌గ్రీన్ పెయింట్. అదిప్పుడు పెచ్చులూడిపోతూ రేకులకి పట్టిన తుప్పు కూర్చున్న వాళ్ళ నెత్తిమీద రాలుతూ ఉంది.

డ్రైవర్ సీటుపైన పటాలూ, వాటి ఫ్రేముల మూలల గుచ్చి వెలుగుతున్న అగరవత్తులూ కనిపించాయి.

వేగంగా ముందుకెళ్తూంది బస్సు.

చాలా గంటల తర్వాత నెమ్మదిగా నోరు విప్పిన పతంజలి అన్నాడు కృష్ణారావ్‌తో.

"ఏంటి సార్ అది!"

"ఇంతకుముందు చెప్పిందే."

"మళ్ళీ చెప్పండి సార్" వింటాను అనడంతో మళ్ళీ మొదలెట్టాడు పతంజలి.

"పరిశుభ్రమైన ఆలోచనలు మనిషిలో ఉంటే దానితో మన చుట్టూ ఉన్న వాతావరణాన్ని శుభ్రపరుస్తాడు. శుభ్రం లోంచే అభిరుచి ఏర్పడుతుంది. అభిరుచే ఊహాలోకాల్లోకి తీసుకెళుతుంది. అదే భావుకత. అతనే భావుకుడు. ఇది నేను నమ్మిన సత్యం. నువ్వు పెట్టిన ఈ ప్రయాణంలో నేను చూస్తున్న చేదు అనుభవాలు నన్నూ, నా సత్యాన్ని కఠిన సత్యాన్ని చేశాయి. నిజం, క్రిష్ణారావ్, ప్రతి మనిషి ఒక భావుకుడిగా మారాలంటే నాలా చాలా ఉద్గ్రంధాల్ని, నాలా సంగీతాన్ని, నాలా మహానుభావుల జీవిత చరిత్రల్ని చదివి, విని, పరిశీలించి పునీతం కావాలి. అప్పుడుగానీ మనిషి భావుకుడు కాలేడు. ఈ ప్రపంచాన్ని గొప్ప భావనా ప్రపంచం చెయ్యలేడు" ముగించాడు పతంజలి.

"మీలా స్టడీ చేస్తే తప్ప ఈ నాగరిక ప్రపంచంలో భావుకుడు అనేవాడు పుట్టడంటారా, సార్!" కృష్ణారావ్ బలంగా వేసిన ప్రశ్నకి,

"పుట్టడు గాక పుట్టడు" అన్నాడు పతంజలి.

*

ఎర్రకంకర దుమ్ము లేపుకుంటూ ఆగింది డొక్కుబస్సు.

అదంతా చేగల్నాడు ప్రాంతం.

ఎప్పట్లాగే చుట్టూ ఉన్న జనానికి కాస్త దూరంగా వెళ్ళి నిలబడి తన తలని మూడువందల అరవై డిగ్రీలూ తిప్పి చూసిన పతంజలికి సన్నటి మట్టిరోడ్డు తప్ప ఊరు అనేది కనుచూపు మేరలో కనిపించలేదు

అలా చూస్తూనే ఉన్న అతని దగ్గరకి పరిగెట్టుకుంటూ వచ్చిన నారాయణరావు. "ఈ మట్టిరోడ్డమ్మట మూడు మైళ్ళు వెళ్తే మన ఊరు వచ్చేస్తుంది గురువుగారూ! మిమ్మల్ని చాలా శ్రమ పెడ్తున్నందుకు మమ్మల్ని మన్నించాలి" అంటూ పతంజలి కాళ్ళమీద పడ్డ అతన్ని పైకి లేపిన కృష్ణారావు,

"మూడు మైళ్ళూ నడిచే వెళ్ళాలా?" అంటుండగా వచ్చి ఆగిందొక రిక్షా.

చెప్పులు లేకపోయినా చాలా పరిశుభ్రంగా ఉన్నాయి కాళ్ళు. చలువ చేయించి కట్టుకొన్న ఖాకీ నిక్కరూ మోచేతుల దాకా మడతపెట్టిన రంగు వెలసిన గళ్ళచొక్కా, నున్నగా గీసుకున్న గడ్డం, నూనె రాసుకుని దువ్వెనతో చక్కగా దువ్వుకున్న క్రాఫ్‌తో వున్నాడా రిక్షావాడు.

పరిగెట్టుకుంటూ వాడి దగ్గరకెళ్ళిన నారాయణరావు, "గురువుగారలా ఎండలో మండిపోతుంటే బొమ్మలా నిలబడి చూస్తావేంట్రా... వెళ్ళు, సామాన్లు పెట్టి దొరగార్ని సీట్లో కూర్చోబెట్టు" అని కసిరేసి మళ్ళీ పరిగెట్టుకుంటూ పతంజలి దగ్గరకొచ్చేసి, "వీడి పేరు గోపాలం సార్! మా ఊరు దాటి ఎరగడు. ఆ రిక్షా వీడి సొంతమేనండి. బండికి చిన్న రిపేరొస్తే చాలండి... దాన్ని బాగు చేసే దాకా బయటకు తియ్యడండి. ఆ డొక్కు రిక్షాకున్న రంగులు, దానికి ముందూ వెనకా ఉండే అక్షరాలు కూడా వీడు రాసుకున్నవేనండి. ఎప్పుడూ ఏదో ఆలోచిస్తూ ఉంటాడండి. మూడ్ బాగుంటేనే బేరం కడతాడండి. వీడు రాని రోజు బస్సు దిగి ఊళ్ళో కెళ్ళే మాలాంటోళ్ళకి నరకమేనండి మరి. దయచేసి తమరీ రిక్షాలో ఎక్కి కూర్చుంటే క్షణాల్లో లాగించేస్తాడండి."

ఖరీదైన సూట్‌కేసును రిక్షాలో పెట్టిన గోపాలం తన బండిని పతంజలి దగ్గరకు లాక్కొచ్చినప్పుడు అతని శిరస్సు నుంచి శిరిపాదం వరకూ పరిశీలించి చూసిన పతంజలికి ఎంత స్వచ్ఛంగా వున్నాడీ మనిషి అనిపించింది. రిక్షా సీట్లో కూర్చుని కాళ్ళు పెట్టుకునే చోట్లో రెండు పెద్ద సూట్‌కేసులుండడంతో సీట్లో కూర్చున్నా కాళ్ళు పెట్టుకోవడం ఇబ్బందనిపించిన కృష్ణారావు పతంజలితో అన్నాడు "మీరా సీట్లో కూర్చుని కాళ్ళు పెట్టుకోడానికి చోటులేక అవస్థపడ్తూ ఆ గతుకుల కంకర రోడ్లో ప్రయాణం చేసే కంటే మన కూడా ఉన్న వీళ్ళతో పాటు నడిచెళ్తేనే బాగుంటుందేమో సార్! ఈ రిక్షావాడ్ని సామాన్లతో ముందెళ్ళిపొమ్మని చెబుదాం" అన్నాడు.

సరే అని పతంజలి అనడంతో గోపాలం దగ్గరకొచ్చిన కృష్ణారావ్ "లగేజీతో నువ్వు పద. మేం వీళ్ళతో కలిసొస్తాం" అన్నాడు.

సరే అని రిక్షా ఎక్కిన గోపాలం గంధంవారిపాలేం వేపు నడుస్తున్న వాళ్ళని క్రాస్ చేసుకు వెళ్తుండగా కాకతాళీయంగా ఆ రిక్షా వెనుక సైన్ బోర్డ్ మీద రాసి వున్న ఆ వాక్యం మీద పడ్డాయి పతంజలి కళ్ళు. అది చదివిన అతడు, ఏదో మహాశక్తి ఆజ్ఞాపించినట్టు హఠాత్తుగా ఆగిపోయాడు. అతన్తోపాటు ఆగిపోయిన కృష్ణారావు కూడా చదివాడా వాక్యం.

ఆ రిక్షావాడు తన రిక్షా సైన్ బోర్డ్ మీద రాసుకున్న ఆ వాక్యం-

'ఆనాటి వానచినుకులు.'

ప్రాణమున్న శిల్పంలా నిలబడిపోయిన పతంజలి శరీరమంతా స్వేదంతో నిండిపోతూంది. దగ్ధమవుతున్న దండకారణ్యంలోంచి వీచే సెగల్లా ముక్కులోంచి వస్తున్నాయి ఆవిర్లు.

పెనుతుఫానుకి పరమేశ్వరుడి గుళ్ళో కంచు గంటల్లా కొట్టుకుంటున్నాయి. ఆ మండుటెండలో సైతం చల్లగా చల్లబడుతున్నాయతని కాళ్ళూ, చేతులూ.

మెదడులో నరాలు మొత్తం మెలి తిరుగుతున్నాయి చిత్రవిచిత్రంగా.

సొమ్మసిల్లి పడిపోతున్న అతన్ని దగ్గర్లో వున్న ముంతమామిడి చెట్టు నీడలో పడుకోబెట్టారు.

కాస్సేపయింది.

సొమ్మసిల్లి పడిపోయిన అతను అతి నెమ్మదిగా పైకిలేచి తనలో తను మాత్రమే గొణుక్కుంటున్నాడు.

ఆ భాషలో భావాలు భాస్వరంలా వెలుగుతున్నాయి.

ఏ ప్రేయిసి కరుణిస్తే హర్షించాయో ఆ వాన చినుకులు. ఏ ప్రేయసి మరణిస్తే వర్షించాయో ఆ వాక్యాలు. ఏ ఊర్వశి నిర్దయతో నిందిస్తే నిర్మించబడ్డాయో ఆ వాన చినుకులు. ప్రకృతి పరవశించినప్పుడా? విరహం వికటించినప్పుడా? గజ్జెలు కట్టిన లేగదూడ ఘలం ఘలించినప్పుడా?

ఆనాటి వానచినుకులు- ఎన్ని అర్థాలు నిక్షిప్తమై ఉన్నాయి ఆ వాక్యంలో. ఎంతమంది బైరన్‌లూ, కృష్ణశాస్త్రులూ దాక్కుని ఉన్నారు ఆ వాక్యంలో... ఈ మారుమూలనున్న ఒక ఆజ్ఞాని గుండెల్లోంచి వెచ్చగా వెలుపలికొచ్చిందా వాక్యం.

తనలో తనే స్వగతంగా అనుకుంటున్న మాటలు- పతంజలికి అతి చేరువగా కూర్చున్న కృష్ణారావుకి స్పష్టంగా వినిపించాయి.

అవి-

"అబద్ధం...అంతా అబద్ధం."

"ఒక మనిషి భావుకుడు కావాలంటే ఏవీ చదవక్కర్లేదు నాలాగ.. ఏదీ వినక్కర్లేదు... నాలాగా... మరేదీ పరిశీలించక్కర్లేదు నాలాగా...

"భావుకుడు తయారుకాడు, జన్మిస్తాడు, మనిషిలో స్పందన.

"ప్రకృతిలోంచి ఘనీభవించిన ఆ స్పందన జ్ఞానం.

"అది...

అదే ఉంటే భావుకత అనాలి. మహానగరం మధ్యలోనే కాదు. మహారణ్యం మధ్య కూడా జన్మిస్తుందనే సత్యాన్ని ఇప్పుడే తెల్సుకున్నాను. నిత్యమైన, సత్యమైన భావుకుడ్ని నేను కాదు... ఆ రిక్షా గోపాలం, ఎన్నో ఏళ్ళుగా అంతులేని అహంకారంతో సత్యం అని నమ్మిన ఒక అసంబద్ధాన్ని ఈ క్షణంలో ఇక్కడ సమాధి చేస్తున్నాను."

స్వాతి సపరివారపత్రిక, 1996